

SOSIALIDEMOKRAATTISEN
EDUSKUNTARYHMÄN

TOIMINTAKERTOMUS

VUOSILTA

1930 - 1932

Mikkeli 1933, Mikkelin Työväen kirjapaino

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän

TOIMINTAKERTOMUS

Vuosilta 1930—32

Puolueen järjestyssääntöjen 67 §:n mukaisesti antaa sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä täten v. 1933 pidettävälle puoluekokoukselle kertomuksen toiminnastaan edellisestä puoluekokouksesta kulu-neelta ajalta.

Nämä kuluneet vuodet ovat muodostaneet monessa suhteessa poikkeuksellisen ajanjakson Suomen kansan historiassa. Yleismaailmalliseksi levinnyt taloudellinen lamakausi on ulottunut nykyisen taloudellisen järjestelmän perusteita horjuttavana myöskin Suomeen aiheuttaen pääoma- ja menekkipulaa, taloudellisia romahduksia, työttömyyttä, kurjuutta ja hätää. Taloudellisen lamakauden ohella on myöskin valtiollinen taantumus, joka nykyään esiintyy kansainvälisenä n.s. fascistisena liikehtimisenä, saanut Suomessa paljon jalansijaa ja muodostanut terroristisen taistelukauden rikollisille väkivallantekoi-neen, mikä on levittänyt maassa rauhattomuutta ja turvattomuuden tunnetta, uhannut kansanvaltaista valtiojärjestystä sekä monin tavoin pahentanut muutenkin peräti vaikeita oloja maassamme. Tällaiset ajankohdat ovat sosialidemokraattiselle puolueelle ja eduskuntaryh-mälle vaikeita koettelemuksen» aikoja. Olojen järkytyksestä joutuu ensimmäiseksi ja enin kärsimään köyhä kansanluokka. Maan vähävarai-selle väestölle tärkeä uudistuslainsäädäntö jää silloin pakostakin syr-jään. Kaikki voimat on keskitettävä aikaisempien saavutusten säilyt-tämiseen ja pahimman hädän torjumiseen käytettävissä olevilla kei-noilla. Tässä mainitut olosuhteet ovat painaneet leimansa ryhmän toi-mintaan kertomuskauden aikana ja niiden valossa on myöskin ryhmän toimintaa arvosteltava.

Sisäpoliittinen tilanne.

Kertomuskaudella on taistelu kansanvallan, kansalaisoikeuksien ja -vapauksien sekä oikeusturvan ja lakipohjaisen järjestyksen säilyttä-miseksi muodostanut tärkeimmän osan ryhmän työskentelystä.

Kuten tunnettua alkoi marraskuun 23—25 p:nä 1929 Lapualla pidettyjen kommunististen nuoris juhlien yhteydessä oikeistolaismielisten taholta joukkoliikkeen luontoinen mellakka, jossa harjoitettiin monella tavoin väkivaltaa ja muunlaista laittomuutta. Heti tämän tapahtuman jälkeen pidettiin sekä Lapualla että muuallakin ympäri maata kansalaiskokouksia, joissa osoitettiin voimakkaasti myötätuntoa Lapuan väkivaltaisuuksien toimeenpanijoille ja vaadittiin toimenpiteitä kommunistisen toiminnan estämiseksi.

Kun tämä asia oli ensimmäisen kerran eduskunnan käsiteltävänä seuraavan joulukuun 3 p:nä, ei hallituksen eikä porvarillisten eduskuntaryhmien taholta lausuttu minkäänlaista paheksumista tapahtuman johdosta eikä esitetty vakuutusta tai vaatimusta syyllisten lainmukaisesta rankaisemisesta. Samanlaisten tapausten uusiutumisen ehkäisemiseksi ilmoitti hallitus ryhtyvänsä toimiin kommunistisen nuorisotyön estämiseksi, koska se oli havaittu rikolliseksi ja pyydettiin sitä varten eduskunnalta varoja ja lainsäädännöllistä apua yhdistys-, kokoontumis- ja painovapautta rajoittamalla. Heti sen jälkeen suoritettiin ensimmäinen taistelu yhdistyslain 21 §:n muuttamisesta, jossa hallitus ankaran painostuksen avulla sai tahtonsa toteutettua, kuten jo edellisessä puoluekokouksessa on selvitetty.

Sosialidemokraattien ja porvarillisten ryhmien käsitykset kommunistista, lapuanliikkeestä ja kumpaiseenkin niihin suhtautumisesta erosivat heti alusta alkaen useissa kohdin melkoisen jyrkästi toisistaan* Sosialidemokraattien mielestä oli kommunistinen toiminta, mikäli se oli rikollista, ehkäistävä tavallisilla lain- ja oikeusjärjestyksen edellyttämällä menettelyillä, rajoittamatta kansalaisoikeuksia ja -vapauksia tai poikkeuslainsäädäntöön turvautumatta. Porvarillisten ryhmien mielestä taas oli kansalaisoikeuksien ja vapauksien supistaminen ja poikkeuslainsäädäntö tarpeellinen. Edelleen olivat porvarilliset ryhmät sitä mieltä, että lapuanliikkeen nousun oli aiheuttanut kommunistien rikollinen ja rienaava esiintyminen. Meidän mielestämme oli suurimpana aiheena lapuanliikkeen nousuun oikeistopiireissä vallitseva vihamielisyys kansanvaltaista yhteiskuntajärjestystä kohtaan, joten kommunismin vastustamista ja isänmaallisuutta käytettiin vaan kilpenä kannatusta tavoiteltaessa. Meidän mielestämme oli järjestyksen palauttamiseksi välttämätöntä, että lapuanliikkeen taholta tehdyt rikokset tutkittaisiin viivyttelemättä ja rangaistaisiin lain tavallisella ankaruudella. Porvarillisten ryhmän mielestä oli ennenkaikkea lapuanliikkeen eräät vaatimukset toteutettava, jolloin myöskin rauha ja järjestys palautuisivat maahan. Kansanvaltaisinakin pidetyt porvarilliset ryhmät väittivät, ainakin alussa, että lapuanliike ei tavoittele muita päämääriä kuin kommunistisen liikkeen tukahuttamista. Sosialidemokraattien käsityksen mukaan oli lapuanliike alusta alkaen luonteeltaan puhtaasti fascistinen ja sellaisena tähdätty kansanvaltaista valtiojärjestystä ja en-

nenkaikeaa työväestön saavuttamaa yhteiskunnallista vaikutusvaltaa vastaan.

Vuoden 1930 kevätistuntokausi kului verrattain rauhallisesti. Näytti siltä, että Kallion hallitus tyytyy kommunistisen nuorisoliikkeen lakkauttamiseen ja kommunististen julkaisujen entistä ankarampaan valvontaan. Vaikka lapuanliike oli tällä aikaa järjestynyt ja esitti tiheään tunnettuja vaatimuksiaan, ei uusia kansalaisvapauksia rajoittavia esityksiä tällä istuntokaudella annettu. Maaliskuun lopulla tapahtui sitten Vaasassa tunnettu Työn Äänen kirjapainon särkeminen, Tämä teko herätti räikeydellään erittäin suurta huomiota. Sos.-dem. eduskuntaryhmä teki asiassa välikysymyksen, jossa tiedusteltiin hallituksen kantaa ja suhtautumista tähän tapahtumaan sekä yleensä lapuanliikkeen toimintaan.

Ryhmän tarkoituksena ei ollut silloin vielä hallituksen kaataminen tai sen toiminnan vaikeuttaminen. Tahdottiin vain teroittaa mieliin, että voimassa olevia lakeja on arkailematta sovellettava lapuanliikkeen taholta harjoitettuun kiihoitukseen ja tehtyihin tihutöihin. Tämä kanta esitettiin selvästi sekä välikysymyksen perusteluissa että annetun vastauksen johdosta käydyssä keskustelussa. Hallituksen taholtakin ilmoitettiin nyt, että rikokseen syylliset tullaan, saattamaan edesvastuuseen, mutta itse liikettä käsiteltiin perin myötämielisesti. Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin seuraava päiväjärjestykseen siirtymislausunto: "Kuultuaan hallituksen vastauksen ja asiassa tapahtuneen keskustelun eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen, lausuen, että eduskunta mitä päättävimmän paheksuu välikysymyksessä kosketeltua kiihoitusta, joka on ollut omiaan synnyttämään sellaisia väkivallan ja laittomuuden ilmauksia kuin kirjapainon hävittämisen Vaasassa ja joka, jos se saa jatkua, heikentää valtiovallan arvovaltaa maassa ja vahingoittaa sen arvoa maan ulkopuolella; sekä että eduskunta, koska kaikkien kansalaisten tulee olla yhdenvertaisia lain edessä, odottaa, että hallitus velvollisuutensa mukaisesti ryhtyy tarmokkaisiin toimenpiteisiin siinä tarkoituksessa, että oikeus täydessä laajuudessaan ylläpidetään."

Koneiden särkeijät saatiin ilmi ja asetettiin oikeudessa syytteeseen. Mutta samalla näytti alkaneen avoin taistelu lapuanliikkeen taholta valtiovaltaa vastaan. Alkanutta syytejuttua käsiteltäessä Vaasan raastuvanoikeudessa häirittiin käräjärauhaa törkeillä väkivallanteoilla. Aloitettiin ympäri maata liikkeelle epämieluisien henkilöiden väkivaltaiset kyydytykset itäisen rajan taakse sekä paikasta toiseen. Näiden joukossa oli myöskin kommunistisia kansanedustajia. Kyydittäviä rääkättiin. Kuntien luottamustoimissa olevia kommunisteja ja myöskin sosialidemokraatteja ryhdyttiin ahdistelemaan ja pakkotoimilla erottamaan mainituista tehtävistään. Vainotoimenpiteet kohdistettiin myöskin sellaisiin porvarillisiin henkilöihin, jotka uskalsivat asettua lapuanlii-

ketä vastaan. Kallion hallituksella ei näyttänyt olevan voimaa eikä auktoriteettia järjestyksen ylläpitämiseen maassa. Ainoa toimenpide, johon se ryhtyi oli eräiden kommunististen julkaisujen lakkauttaminen ja kokousten estäminen.

Eduskunta kutsuttiin koolle heinäkuun 1 päiväksi. Eduskunnalle jättämässään tilanneselostuksessa hallitus totesi maassa vallitsevan kuohunnan ja piti tarpeellisenä uusien lakien säätämisen sekä toivoi näiden lakien nojalla toimeenpantavien muutosten rauhoittavan mieliä. Kallion hallituksen eroaminen oli silloin jo selvä. Uuden, laajemmalla pohjalla olevan hallituksen luultiin paremmin pystyvän pitämään rauhattomat ainekset kurissa.

Selostuksen johdosta syntyneessä keskustelussa valaistiin ryhmän taholta sitä epänormaalista tilannetta, johon fascistinen ulkoparlamentaarinen liikehtiminen ja hallituksen passiivisuus olivat maan asiat johtaneet sekä sitä peloittavaa vaaraa, minkä oikeusturvan hölleneminen valtakunnalle aiheuttaa sekä esitettiin päiväjärjestykseen siirtymis, ehdotuksessa sanottavaksi, ettei hallitus ole kyennyt ylläpitämään valtion auktoriteettia eikä palauttamaan järjestystä maahan, mikä merkitsi selvää epäluottamuslausetta. Tällainen päiväjärjestykseen siirtyminen ei luonnollisesti tullut hyväksytyksi.

Samalla kertaa jätettiin eduskunnalle Kallion hallituksen valmistamat kolme hallituksen esitystä, jotka koskivat valtiopäiväjärjestyksen, vaalilain, kunnallisten vaalilakien, painovapauslain ja rikoslain 16 luvun 24 §:n muutosta sekä ehdotuksen tasavallan suojehtlaiksl

Kallion hallitus jätti heti sen jälkeen eronpyynnön. Uuden hallituksen muodosti P. E. Svinhufvud ja osallistuivat siihen kaikki porvarilliset puolueet.

Eduskunta ryhtyi käsittelemään hallituksen esityksiä, mutta väkivallanteot eivät suinkaan silti loppuneet. Heinäk. 5 päivänä vietiin Säätytalolta perustuslakivaliokunnan parhaillaan työskennellessä kommunistiset jäsenet Pekkala ja Rötökö väkivalloin autoon ja kuljetettiin pois. Samana päivänä antoi hallitus määräyksen kaikkien kommunististen edustajain pidättämisestä, mikä määräys heti pantiin täytäntöön. Eduskunnan työrauhaa oli näin ollen vakavasti häiritetty ja eduskunta saatettu vajahikuiseksi. Heräsi kysymys, oliko edellytyksiä eduskuntatyön säännölliselle jatkamiselle enään olemassa. Kun kuitenkin hallitus vakuutti takaavansa eduskunnalle työrauhan ja uudet vaalit muutenkin oli pian odotettavissa, päätti ryhmä jatkaa työskentelyä.

Vaalilakien muuttaminen synnytti porvarillisissakin piireissä erimielisyyttä. Hallituksen vaalilakeihin esittämä lisäys, joka eduskunnassa vähän muutettuna kuuluu: "Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkival-

täiseksi kumoamiseksi tahi tarkoittaa tällaisen toiminnan edistämistä tai tukemista välillisesti tai välittömästi taikka, joka kolmen lähinnä edellisen vuoden kuluessa on työskennellyt sellaisen yhteenliittymän hyväksi tai muulla tavoin edistänyt mainittuun tarkoitukseen tähtäävää toimintaa."

Edustaja Kivimäki taasen oli tehnyt lakialotteen, jonka mukaan edustajakelpoisuuden menettää henkilö, joka on tuomittu tai syytteessä rikoslain 11 tai 12 luvussa mainituista rikoksista. Kivimäen linja tuli perustuslakivaliokunnassa hyväksytyksi, mutta hallituksen painostuksesta suuri valiokunta ja eduskunta asettuivat lopullisesti hallituksen esityksen kannalle. Muutkin lakiehdotukset tulivat hyväksytyiksi pääasiassa hallituksen esityksen mukaisina.

Kun sosialidemokraattisessa ryhmässä oli vain 60 jäsentä eivät nämä voineet estää tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä käsiteltävien lakiehdotusten lopullista hyväksymistä. Sen sijaan ryhmä ei voinut yhtyä kannattamaan perustuslain luontoisten ja tasavallan suojelulain kiireelliseksi julistamista, joten niiden lopullinen hyväksyminen siirtyi yli vaalien.

Seurauksena tästä oli, kuten odotettiin, eduskunnan hajottaminen ja uudet vaalit, jotka määrättiin seuraavan lokakuun 1 ja 2 päiviksi.

Vaalitaistelu muodostui tavallista kiihkeämmäksi. Useissa paikoin on todettu työväestön vaalivapautta häirityn uhkauksilla, pelotteluilla, vaalikokousten estämisellä y.m. tavoin. Sosialidemokraattisen puolueen äänimäärä lisäytyi huomattavasti. Vuoden 1929 vaaleissa oli puolueen äänestäjien luku 260,254 ja v. 1930 386,026, äänestäjien koko lukumäärän ollessa v. 1920 947,529 ja 1930 1,120,757. Edustajapaikkoja sai sosialidemokraattinen puolue 66, maalaisliitto 60, kokoomuspuolue 42, ruotsalainen puolue 21, edistyspuolue 10 ja pienviljelijäin puolue 1. Se, että sosialidemokraattinen puolue ei saanut täysin äänimääränsä lisäystä vastaavaa edustajapaikkojen lisäystä, johtui siitä, että porvarilliset puolueet useimmissa vaalipiireissä olivat lapualaisuuden merkeissä perustaneet yhteisiä vaaliliittoja. Kommunisteja ei näin valittuun eduskuntaan tullut ainoatakaan, vaikka heidän osanottoaan estämässä ei vielä ollutkaan lainsäännöksiä.

Väkivallantyöt olivat jatkuneet eduskunnan hajoituksen jälkeen suorastaan peloittavassa määrässä. Paitsi kommunistien jatkuvia kyydityksiä oli samanlaisen väkivallan uhriksi joutunut myöskin eduskunnan toinen varapuhemies, toveri Hakkila ja lukuisia muita sosialidemokraatteja sekä entinen tasavallan presidentti K. J. Ståhlberg. Kaiken kukkuraksi oli vielä tapahtunut kolme valtiollista murhaa, joiden selvittämisestä silloin ei ollut vähintäkään tietoa, ja jotka vielä kauan jälkeenpäinkin pitivät mieliä maassamme tuskallisessa jännityksessä.

Kaiken tämän jälkeen piti hallitus tarpeellisen antaa eduskunnalle heti sen kokoonnuttua selostuksen tapahtumista. Selostus, jossa hallitus ilmoitti hyväksyvänsä kansanliikkeen päämäärät, oli murheellinen asiakirja. Siitä kävi m.m. selville, että terrorin aalto oli hämmentänyt oikeustajun siinä määrin, että tapahtuneissa rikoksissa oli peräti vaikea saada totuutta ilmi ja rikos toteennäytetyksi. Lapuanliikkeen kannattajat salasivat totuuden myötätunnosta rikollisia kohtaan ja muut eivät väkivallan pelosta ja ankaran painostuksen ja uhan alaisina uskaltaneet totuutta ilmaista. Silloinen sisäministeri ilmoitti, että "kyseessä olevia rikollisia tekoja ei, kuten tunnettua, kansanliikkeen kannattajain taholla aina pidetä rikoksina sanan tavallisessa merkityksessä, koska ne ovat kohdistetut kommunisteiksi tunnettuihin taikka henkilöihin, joita osa yleisöstä pitää heihin verrattavina ja koska laajalle levinneen käsityksen mukaan tällaiset teot on katsottu tarpeelliseksi kommunismin täydelliseksi hävittämiseksi maasta." Tällaiseen tilaan oli siis johtanut rikollisen liikkeen "ymmärtäminen" ja myötämienlisyyss valtiiovallan taholta.

Samaan aikaan tapahtui väkivallantekijöiden joukkoilmoittautuminen. Pidettiin oikein suuri kokous Ostrobotnialla, josta vietiin nimiä tuhansittain sisäministerille. Sekin oli pelkkä mielenosoitusilveily, sillä ilmoittautuneet olivat pääasiassa "aatteellisia kannattajia", joita ei mikään rangaistus uhannut.

Selostuksen johdosta aiheutuneessa keskustelussa vaadittiin sosialidemokraattisen ryhmän taholta päättävää toimintaa väkivallan ehkäisemiseksi ja lapuanliikkeen lakkauttamista. Eräät edistyspuolueen ja ruotsalaisen puolueen ryhmien puhujat vaativat nyt vakavampia otteita yhä yltyvän rikollisuuden ehkäisemiseksi, mutta puolsivat kuitenkin yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä. Ryhmämme taholta keskustelun lopussa esitetty perusteltu päiväjärjestykseen siirtymisehdotus sai 66 ääntä ja tuli siis hylätyksi.

Yli vaalien äänestetyt lakiehdotukset, nimittäin tasavallan suojelulaki, valtiopäiväjärjestyksen ja vaalilain muutos tulivat hyväksytyiksi kaikilla porvariryhmien edustajain äänillä sosialidemokraattien ääniä vastaan. — Huomattava on, että mainittua suojelulakia on sittemmin käytetty Mäntsälän kapinasta viime joulukuun alkupäiviin asti pääasiallisesti lapualaisia vastaan, — joskin tämän lain nojalla annetuilla asetuksilla on myöskin sosialidemokraattien toimintaa rajoitettu.

Sisäpoliittisessa tilanteessa ei tämänkään jälkeen tapahtunut käännettä parempaan päin. Erikoisesti herätti huomiota se, ettei törkeiden rikosten, kuten Haposen, Holmin ja Mätön murhajuttujen tutkimisessa näyty päästävän lainkaan eteenpäin ja muistakin väkivallantekijöistä vaan harvoja oli joutunut rangaistavaksi. Tämän vuoksi katsoi ryhmä velvollisuudekseen vielä ennen valtiopäivien päättymistä esittää hallitukselle välikysymyksen asiasta. Se jätettiin eduskunnan

puhemieselle joulukuun 2 päivänä ja tiedusteltiin siinä edellämainittuun asiaintilaan vedoten: "Katsooko hallitus tehneensä kaiken, mitä tehtävissä on ollut edellämainittujen rikosten selville saamiseksi ja niiden suorittajain syytteeseen saattamiseksi? Katsooko hallitus maan oikeusjärjestyksen arvon kauemmin voivan sietää sellaisen olotilan jatkumista, että kokonainen rikosten sarja jätetään selvittämättä ja syylliset rankaisematta? sekä voiko ja mitä takeita hallitus antaa siitä, että sanotut rikokset tulevat selvitettyiksi ja niiden suorittajat rangaistuksi?"

Annetusta vastauksesta kävi selville, että tutkimuksia oli pidetty vireillä, mutta olivat ne edistyneet kovin hitaasti. Mitään erikoistoitmenpiteitä tutkimusten jouduttamiseksi ei hallitus suunnitellut eikä pitänyt tarpeellisena. Siitä huolimatta katsoi hallitus tehneensä mitä tehtävissä oli rikosten selvittämiseksi ja niiden suorittajain rangaistukseen saattamiseksi.

Merkille on pantava, että tämän välikysymyksen johdosta syntyneessä keskustelussa oli jo havaittavissa jonkinlaista käsitteiden selviämistä. "Nyt on aika tullut, että hallituksen täytyy kaikilla sen käytettävissä olevilla keinoilla koettaa vaikuttaa siihen suuntaan, että rauha ja järjestys sekä lainkunnioitus saadaan maassa vakiinnutettua, muuten meidän kansamme menee nopein askelin perikatoaan kohden", lausui eräs maalaisliiton puhuja. Edistyspuolueen taholta selitettiin, että hallitus ei ole voinut tarpeellisessa määrin ylläpitää kansalaisten oikeuksien turvaa ja valtiovallan auktoriteettia, ja että se tässä suhteessa on ollut voimattomampi kuin mikään normaaliajan hallitus, mutta katsottiin lieventäväksi seikaksi vallitseva pakkotila ja sen vuoksi tyydyttiin yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymiseen. Ruotsalaisen ryhmän taholta käytettiin erittäin ankaraa arvostelua hallituksesta. Sosialidemokraattien laajoissa lausunnoissa tuli vallitseva olojen nurinkuruisuus seikkaperäisesti selvitettyä. Ryhmän taholta ehdotettu päiväjärjestykseen siirtymisehdotus, joka sisälsi epäluottamuslauseen hallitukselle -sai kuitenkin tälläkin kertaa vain 66 ääntä.

Vuonna 1931 helmikuun 15 päivänä valittiin pääministeri P. E. Svinhufvud tasavallan presidentiksi. Hänen johtamansa hallitus erosi ja maalaisliittolainen J. Sunila muodosti uuden kokoomushallituksen samalle pohjalle, millä edellinenkin hallitus oli työskennellyt. Sisäasiainministeriksi Sunilan hallitukseen tuli vapaaherra E. von Born. Hänen toimintansa lapuanliikkeen väkivaltaisuuksien ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi oli, kuten tunnetaan, paljon aktiivisempaa kuin edeltäjänsä, mutta hän sai myöskin vastaansa mainitun liikkeen julkisen vihan ja kokoomuspuolueen ankaran vastustuksen, mikä oli omansa hänen toimintaansa vaikeuttamaan.

Ryhmä joutui edelleen vuoden 1931 aikana kahdessakin välikysymyksessä kiinnittämään hallituksen huomiota lapuanliikkeen toimin-

nettiin määräyksiä miesjoukkojen kokoontumisesta asetettuna ja muonalla varustettuna eri paikoille maata ilmeisestikin valmiin suunnitelman mukaisesti. Näin kokoontuneet miesjoukot vaativat hallituksen eroamista. Kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä yhtyi tähän vaatimukseen ja hallituksesta erosivat mainitun ryhmän jäsenet Solja ja Kilpeläinen. Hallitus puolestaan täytti uusilla miehillä avoimeksi joutuneet paikat, julkaisi tasavallan suojelulain nojalla eräitä asetuksia ja ryhtyi sotilaallisiin toimenpiteisiin kapinallisten järjestäytymisen ja etenemisen ehkäisemiseksi. Kapinallisia ei kuitenkaan ryhdytty voimakeinoilla pidättämään, ja tasavallan presidentin julistuksella luvattiin olla rankaisematta niitä rivimiehiä, jotka viipymättä palaavat kotiinsa. Kun kapinaliikkeeseen ryhtyneiden lukumäärä supistui verrattain vähäiseksi, antautuivat kapinanjohtajat maaliskuun 6 päivänä Mäntsälässä ja pidätettiin kuulusteluja sekä oikeudellisia toimenpiteitä varten.

Mäntsälän kapinan johdosta antoi hallitus eduskunnalle tiedonannon maaliskuun 9 päivänä. Ohkolan työväentalon piirityksestä ja ammisesta mikä oli kapinan alkuna, lausuttiin tiedonannossa m.m. seuraavaa: "Tämä tapaus on katsottava yhdeksi sen väkivaltapolitiikan ilmaukseksi, jota eräiden kansalaispiirien taholta pitemmän ajan on harjoitettu, ja joka viimeaikoina on ilmennyt työväentalojen tunnetuissa nauaamisissa ja hävityksissä sekä murhapoltoissa. Siten järjestettynä ja toimeenpantuna sekä niin häikäilemätöntä hyökkäystä kuin Ohkolan tapaus on ei kuitenkaan aikaisemmin ole sattunut. Näiden järjestelmällisesti toimitettujen ja ilmeisesti määrätietoisen johdon suunnittelemien väkivallantekojen tarkoituksena on kaikesta päättäen ollut mielenkuohua herättämällä ja horjuttamalla kunnioitusta lakia ja lailisia viranomaisia kohtaan valmistaa maaperää vallankaappaukselle," ————— "näyttää siltä kuin olisi koko ajan kyseessäolevissa piireissä, välttämättä kuitenkin suunnitelmien paljastumista ja antamatta riittävää aihetta viranomaisille asiaan puuttumisella valmistauduttu sopivan tilaisuuden tullen panemaan aikeet täytäntöön. Tällainen tilanne luultiin nähtävästi saatavan Ohkolan tapauksesta ja todennäköistä on, että ellei tätä tilaisuutta olisi käytetty, olisi kauan valmistettuja salanhankkeita joka tapauksessa läheisessä tulevaisuudessa jossakin sopivassa yhteydessä yritetty toteuttaa." Tiedonannon muusta sisällöstä mainittakoon, että hallitus oli nyt ottanut tasavallan suojelulain täytäntöön ja että hallitus ilmoitti pyrkineensä kukistamaan kapinan ilman verenvuodatusta ja onnistuneensa siinä sekä vakuutus, että kapinan selvittelyssä menetellään oikeudenmukaisesti ja perusteellisesti pyrkien sellaiseen tulokseen, että maa saataisiin lopullisesti rauhoitetuksi.

Syntyneessä keskustelussa, jossa myöskin sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kanta tuli painokkaasti esitettyä, tuomittiin kapinaliike voimallisesti ja vaadittiin päättävää jälkiselvittelyä. Ainoastaan

edustaja Virkkunen selitteli kapinan syyksi hallituksen sisäpolitiikan erehdyksiä. Tälle pohjalle onkin kokoomuslapualainen politiikka myöhemmin hyökkäyksiään ja puolustuksiaan rakennellut. Tiedonannon johdosta hyväksyi eduskunta yksimielisesti yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymisen.

Kapinatapausten johdosta antoi hallitus eduskunnalle kaksi lakiehdotusta, ensimmäisessä määrättiin lailliseksi tuomioistuimeksi puheenaolevissa kapinarikoksissa Turun hovioikeus ja toisessa säädettiin, ettei mainituista rikoksista syytetä eikä rangaista sellaisia, jotka eivät olleet kapinassa johtajina, yllyttäjinä, rahoittajina tai järjestäjinä eikä niitä, jotka olivat syyllisiä virkarikokseen. Edellisen lakiehdotuksen hyväksyi ryhmä muistutuksesta, toisessa lakiehdotuksessa halusi ryhmä supistaa rangaistuksesta vapautettavien määrää onnistuen siinä ainoastaan osaksi.

Samaan tapahtumasarjaan kuuluvat myöskin eräät Sunilan hallituksen eduskunnalle antamat esitykset, nimittäin ehdotus yhdistyslain muuttamisesta, jossa tärkein kohta on lakkautetun yhdistyksen omaisuuden tuomitseminen eräissä tapauksissa valtiolle menetetyksi; erillinen lakiehdotus osakeyhtiöiden ja osuuskuntain omaisuuden tuomitsemisesta valtiolle menetetyksi sellaisissa tapauksissa kuin yhdistyslaissa on säädetty; sekä painovapausslain ja rikoslain 2 luvun 17 §:n muuttamisesta sellaiseksi, että kirjapainot määrättäisiin vastuullisiksi niissä valmistettujen painotuotteiden sisällöstä. Yhdistyslain muutoksen äänesti sos.-dem. eduskuntaryhmä ruotsalaisen vasemmiston avustamana 69 äänellä lepäämään yli vaalien maaliskuun 14 päivänä 1932. Esitys rikoslain 2 l. 17 §:n muuttamisesta hylättiin helmik. 13 p:nä 1933 88 äänellä 73 ääntä vastaan sekä osuuskuntain ja osakeyhtiöiden omaisuuden menettämistä koskeva laki erimielisyydellä.

Syyskuun alussa vuonna 1932 eduskunnan kokoontuessa antoi Sunilan hallitus vielä eduskunnalle tiedonannon maassa vallitsevasta poliittisesta ja taloudellisesta tilanteesta. Sen tarkoituksena oli tällöin etupäässä vaientaa niitä arvosteluja, joita kokoomuspuolueen sanomalehtien taholta oli annettu sen johdosta, että eräitä kapinanjohtajia oli tasavallan suojelulain nojalla pidetty vangittuina senkin jälkeen kuin hovioikeus oli välipäätöksessään julistanut, ettei tuomioistuin enää pidä sitä tarpeellisena, sekä toiselta puolen maaherra Jalanderin yllättävän virasta erottamisen johdosta. Hallitus piti eduskunnan luottamusta ja lojaalista suhtautumista välttämättömänä ehtona toimintansa menestymiselle. Keskustelun jälkeen eduskunta hyväksyi erimielisyydellä yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymisen.

Sisäpolitiikan alaan kuuluu myöskin kysymys työväentalojen sulkemisesta. Vuonna 1930 heinäkuussa antoi silloinen hallitus maaherroille kiertokirjeellä määräyksen kommunistien hallussa olevien työväentalojen sulkemisesta väliaikaisesti. Tämä määräys ei perus-

Työttömyyden ehkäiseminen ja palkkatason kohottaminen.

Aikaisempinakin vuosina on ollut havaittavissa n.s. talvityöttömyyttä varsinkin kaupungeissa verrattain runsaasti. Vuosina 1928—29 oli työttömien luku tilastoissa keskitalvella 30—40,000 paikkeilla. Seuraavana vuonna oli työttömien luku tammikuussa kohonnut jo 60,000:een. Pula-aika paheni kuitenkin pahenemistaan ja 1931 oli työttömyyttä jo ympäri vuoden kohoten työttömien luku joulukuulla 87,331 :een ja saavuttaen huippunsa 1932, jolloin se oli vuoden lopulla yli 100,000 henkeä. Nämä numerotiedot antavat kuitenkin aivan iiaaksi kalpean kuvan työttömyyden laajuudesta. Maaseudulla on satoihin tuhansiin nouseva määrä pienviljelijöitä ja muita pieneläjiä, jotka eivät ole kokonaan työttöminä eivätkä sisälly työttömien luetteloihin, mutta joilla ansiotöiden saanti heille soveliaina vuodenaikoina on toimeentulon välttämätön edellytys. Näiltäkin ovat työnsaantimahdollisuudet joko kokonaan puuttuneet tai supistuneet niin pieniksi, etteivät ne ole voineet asianomaisten toimeentuloa turvata. Tehdasteollisuudessa työskentelee sangen paljon työläisiä lyhennetyillä työajoilla, josta saatu palkka ei riitä toimeentuloon. Käsiyöläisten keskuudessa on paljon osittaista työnpuutetta. Erilaisista syistä on myöskin kokonaan työttöminä olevista palkkatyöläisistä huomattava osa jäänyt luetteloihin merkitsemättä. Tällaisessa laajuudessa on siis työttömyys kuluneiden kertomusvuosien aikana muodostunut työväenluokalle toivotonmuuden kuiluksi ja koko yhteiskunnalle kohtalokkaaksi vaaraksi.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on velvollisuutensa mukaisesti voimiansa takaa ponnistellut työttömyyden ehkäisemiseksi ja sen aiheuttaman kurjuuden lieventämiseksi. Jo aikaisempina vuosina, jolloin työttömyys oli vähäisempää, teroitettiin mieliin, että valtion velvollisuutena on pitää aina valmiina suunnitelmia talvisaikana työttömyyden lieventämiseksi soveliaiden töiden teettämisestä, jotta tarpeen vaatiessa työt voitaisiin nopeasti panna käyntiin sekä ehdotettiin ja puolustettiin määrärahojen myöntämistä tähän tarkoitukseen. Aivan erikoislaatuinen merkitys on valtion työttömyyspolitiikalla tällaisena lamakautena varsinkin Suomessa¹, jossa ei työttömyyshuoltoa ole lainsäädännöllä kehitetty eikä valtion varoja siihen sanottavasti käytetty.

Vuonna 1930 hyväksyi eduskunta seuraavan vuoden tulo- ja menoarvion 50 miljoonan markan suuruisen määrärahan varatöiden teettämiseen osittain suorastaan valtion töinä, osittain kunnille varatöiden teettämistä varten annettavina avustuksina ja lainoina. Sos.-dem. eduskuntaryhmä vaati silloin tähän tarkoitukseen käytettäväksi 100 miljoonaa markkaa, koska aikaisemmin oli varatöihin voitu sijoittaa ainoastaan pieni osa työttömistä. Myönnetty määrärahat loppuivat

kin kesken. Marraskuun 6 päivänä eduskunnalle jättämässään esityksessä hallitus pyysi 15 miljoonan markan suuruisia lisämäärärahaa, minkä eduskunta sellaisenaan hyväksyi. Ryhmämme taholta ehdotettiin tällöinkin määrärahan koroittamista 25 miljoonaan markkaan, mutta ilman menestystä.

Vuoden 1932 tulo- ja menoarvioon ehdotti hallitus otettavaksi varatyömomentille 70 miljoonaa markkaa. Ryhmämme teki raha-asia-alotteen, jossa erittäin pontevin perustein esitettiin mainittuun tarkoitukseen varattavaksi 150 miljoonaa markkaa. Tällä kertaa saatiinkin määräraha korotetuksi 100 miljoonaan markkaan, mutta loppuosaltaan tuli ehdotus hylätyksi. Työttömyyden aiheuttama hätä muodostui kuitenkin niin suureksi, kuten jo ennakoltakin varmuudella saattoi päätellä, että valtion taholta oli pakko ryhtyä laajasuuntaisempiin toimenpiteisiin sen ehkäisemiseksi. Kesällä 1932 toiminut n.s. Hynnisen komitea, jossa myöskin ryhmämme oli edustettuna, ehdotti yleisten töiden teettämiseen, sekä avustuksina ja lainoina varatöiden teettämistä varten kunnille ja yksityisille käytettäväksi 500 miljoonaa markkaa ja varat hankittavaksi tähän tarkoitukseen kotimaisilla lainoilla. Hallitus antoi-kin asiassa eduskunnalle esityksen eduskunnan kokoontuessa syyskuun alussa 1932. Esitys oli muuten komitean suunnitelman mukainen paitsi että rahamäärä oli alennettu 350 miljoonaan markkaan. Varat oli tarkoitettu käytettäväksi vuosien 1932—33 aikana. Ryhmän mielestä oli komitean ehdottama rahamäärä kokonaisuudessaan tähän tarkoitukseen tarpeellinen ja ajoi ryhmä asian käsittelyssä tämän mukaista kantaa onnistumatta kuitenkin määrärahaa korottamaan. Vuoden 1933 tulo- ja menoarviossa ehdotti hallitus varatyömomentille otettavaksi 75 miljoonaa markkaa mikä tuli myöskin hyväksytyksi. Sos.-dem. ryhmä ajoi tässäkin yhteydessä aikaisemmin esittämänsä 150 miljoonan markan lisäystä, mutta ilman tulosta.

Tässä yhteydessä lienee syytä huomauttaa, että työttömyyden torjumiseksi käytettävien määrärahojen lisäys ei aiheuta vastaavaa lisäystä valtion menoissa. Vuodelle 1929 myönnettyjen työmäärärahojen ja näihin verrattavien hankintojen sekä yleisluontoisten töiden teettämistä varten myönnetty avustukset ja avustuslainat nousivat yli 600 miljoonan markan. Näitä määrärahoja on viime vuosina jyrkästi supistettu. Vuodelle 1933 varatut vastaavat määrärahat, joihin sisältyvät myöskin varatöihin käytettävät, eivät kohonne mainittua määrää korkeammalle.

Paitsi käytettävänä olevien määrärahojen suuruutta on ryhmän velvollisuutena ollut kiinnittää huomiota myöskin varatöissä maksettaviin palkkoihin sekä yleensä palkkatason nopeaan ja tavattoman suureen laskuun. Vuonna 1931 kesällä antoi kulkulaitosministeri ohjeet valtion toimesta suoranaisesti ja kuntien toimesta valtion avustuksella suoritettavissa varatöissä maksettavista palkoista. Näiden ohjeiden mukaan

oli m.m. varatoissa maksettavat palkat pidettävä 20 % alhaisempina kuin kullakin paikkakunnalla yksityisten töissä keskimäärin maksetaan ollen kuitenkin töiden teettäjällä oikeus poiketa näin saadusta raja-paikkamäärästä 10 % ylös- tai alaspäin. Jyrkän laskukauden vallitessa työpalkoissa johti tämä järjestelmä selvään kilpajuoksuun palkkojen alentamisessa yksityisten työnantajain ja varatoiden teettäjain kesken. Havaittiin lukuisilla paikkakunnilla työpalkkojen painuneen niin alas, että kunnallisen köyhäinhoidon täytyi jatkuvasti avustaa säännöllisessä työssä olevia täysin työkuuntoisia henkilöitä ja heidän perheitään, koska palkka ei riittänyt edes kaikkein välttämättöimpiin elämäntarpeisiin. Tähän luonnottomaan asiantilaan kiinnittivät huomiota paitsi ammatilliset työväenjärjestöt ja sosialidemokraattiset sanomalehdet, myöskin lukuisat kuntien hallinnot, koska köyhäinhuoltomenot alkoivat nousta niin jyrkästi, ettei useiden kuntien talous näyttänyt sitä kestävän.

Saadakseen vallitsevaan asiantilaan korjausta jätti sos.-dem. ryhmä keväällä 1932 eduskunnassa asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi välikysymyksen tässä asiassa. Perusteluissa selostettiin valittavia oloja ja esitettiin lukuisia esimerkkejä palkkojen alaisuudesta sekä lopuksi kysyttiin: "Onko hallituksen tiedossa, että valtion varsinaisissa ja varsinkin varatoissa maksetaan sellaisia luonnottoman alhaisia palkkoja, että työntekijäin on pakko toimeentullakseen turvautua kunnallisen köyhäinhoidon apuun, sekä mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä tämän epäkohdan korjaamiseksi sekä yleensä työttömyyden ja sen aiheuttaman hädän lieventämiseksi?"

Tähän välikysymykseen vastatessaan kulkulaitosministeri myönsi, että eräissä tapauksissa ovat palkat varatoissa jääneet pieniksi ja että köyhäinhoidon apuunkin on näiden työläisten turvaututtava, mutta piti kuitenkin palkkoja yleensä kohtuullisina ja väitti, ettei muunlainen palkkapolitiikka ollut mahdollinen. Kiisti myöskin, ettei valtiolla ole varoja eikä muita mahdollisuuksia tehokkaampaan toimintaan työttömyyden lieventämiseksi. Paitsi sosialidemokraattisia puhujia totesivat kuitenkin lukuisat porvarillisetkin edustajat puheenvuoroissaan, että palkat yleensä varsinkin varatoissa ovat liian alhaiset ja toivottiin tämän epäkohdan korjaamista. Sosialidemokraattien ehdottaman päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta, jossa kehoitettiin hallitusta ryhtymään ponteviin toimenpiteisiin työtilaisuuksien varaamiseksi työttömille ja huolehtimaan, että töistä suoritetaan kohtuullinen, toimeentulon riittävä palkka, äänesti kuitenkin ainoastaan 65 edustajaa.

Toisen välikysymyksen palkkausasiassa jätti ryhmä eduskunnalle marraskuun 11 päivänä 1932. Tällä kertaa oli välikysymys laajennettu koskemaan työväestön palkkatasoa yleensä, koska hallituksen työpaikkapolitiikka ilmeisesti vaikuttaa palkkatasoon myöskin muiden teettäjain hallussa olevissa töissä ja kun hallituksen velvollisuuksiin

kuuluu harjoittaa sellaista palkkapolitiikkaa, että työväenkin toimeentulo on mahdollisuuksien mukaan turvattu. Välikysymyksen ponsi kuuluu seuraavasti: "Onko hallitus tietoinen siitä, että työväen palkkataso on alentunut siinä määrin, ettei se enää vastaa vaatimattomintakaan toimeentulominimiä, ja mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä työväen palkkatason kohottamiseksi?"

Vastauksessaan hallitus tuli, toisia tilastoja ja toisia tietoja käyttäen toisenlaiseen tulokseen kuin välikysymyksessä, mutta myönsi, että palkkataso on painunut liian alhaiseksi, mutta hallitus on tehnyt ja pyrkii tekemään edelleenkin minkä voi, että olosuhteet nykyisestäään nopeasti parantuisivat. Laajassa keskustelussa esitettiin paljon tietoja vallitsevasta palkkakurjuudesta ja toivottiin asiantilaan parannusta. Sosialidemokraattien perusteltu päiväjärjestykseen siirtymisehdotus tuli kuitenkin hylätyksi 85 äänellä 74 ääntä vastaan.

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarvion käsittelyssä koetettiin niinkään saada mietinnön perusteluihin lausuma, jossa kehoitetaan hallitusta huolehtimaan siitä, että valtion järjestämissä töissä maksetaan sellainen palkka, että se riittää työläisen ja hänen perheensä kohtuulliseen toimeentuloon ilman että käy tarpeelliseksi antaa sitä varten avustusta kunnan kövähinohitovaroista, mutta tämäkin ehdotus hylättiin 90 äänellä 84 ääntä vastaan.

Työpalkkojen vakiinnuttamiseen kohtuulliselle tasolle pyrittiin myöskin v. 1932 eduskunnalle jätetyllä lakialoitteella, johon sisältyi laki minimipalkoista. Alimmiksi palkoiksi ehdotettiin siinä työläisille kaupungeissa ja kauppaloissa 5 markkaa tunnilta ja maaseudulla 4 markkaa tunnilta, sekä elintarveindeksin muuttuessa vastaava korotus tai alennus. Lakiehdotus sellaisenaan, enempää kuin minimipalkkajärjestelmä yleensäkin, ei saanut lainkaan kannatusta porvarillisten ryhmien keskuudessa. Aloite tuli siis hylätyksi.

Ryhmän kantaa ja suhtautumista joukkotyöttömyyteen ja palkkakisymykseen samoin kuin muihinkin pula-ajan ilmiöihin on selvitetty, paitsi lukuisissa lausunnoissa eduskunnassa, myöskin syyskuussa 1932 puoluelehdissä julkisuuteen saatetulla julistuksella.

Maataloudelliset kysymykset ja maatalouspulan torjuminen.

Lamakauden vaikutus Suomen maatalouteen on myöskin ollut varsin tuhoisa. Maataloustuotteiden hintojen lasku ja menekkivaikeudet sekä ennenkaikkeaa metsätuotteiden menekin pysähtyminen ja hintojen putoaminen ovat arveluttavasti järkyttäneet maatalouden kannattavuutta. Tilanteen vakavuutta on lisännyt se, että maatilojen omistajat maassamme ovat viimeisen 15-vuotiskauden aikana pahasti velkaantuneet. Tulolähteiden supistuessa joutuivat pahimmin velkaantuneet

maanviljelijät vakaviin maksuvaikeuksiin. Tilojen pakkohuutokauppoja ja maatalanomistajain vararikkoja on viimeisten kahden vuoden aikana tapahtunut ympäri maata sangen tiheään. Tällainen asiantila herättää rauhattomuutta ja epävarmuutta. Maansa ja toimeentulomahdollisuutensa menettäneet joutuvat lisäämään työttömien muutenkin epänormaalisesta suuruudesta lukua. Kun lisäksi maatilojen ja maatalousirtaimistojen hinnat rahapulan ja suuren tarjonnan vuoksi ovat huimasti laskeutuneet, merkitsee pakkomyynti tällaisena aikana melkoista säästöjen menetystä sekä tappioita lainojen takaajille. On kiistämätöntä, että valtiovalan taholta täytyy ryhtyä toimenpiteisiin pulan vaikutusten helpottamiseksi.

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ei ole tarvinnut olla tuotannon puolen avustamisessa johtavassa asemassa. Maalaisliittolainen hallitus luonnollisesti on koettanut juuri tällä alalla yrittää niin pitkälle kuin sen voimat riittivät. On syntynyt pitkä sarja lakeja, jotka koskevat erääntyneiden maksujen lykkäytymistä, maatalousirtaimiston ulosmittaamista jättämisestä, pakkoakordia konkurssin yhteydessä, akordia ilman konkurssia, maatalouden velkojen vakaannuttamista, pakkomyynissä olevien tilojen lunastamista valtiolle, maataloustuotteiden hintojen korottamista ja menekin parantamista y.m. Ryhmä on näihin alotteisiin suhtautunut asiallisesti ja myötämielisestikin paitsi silloin kuin elintarpeiden hintojen korotus on ollut kyseessä.

Eräissä kohdin ei ryhmä kuitenkaan ole voinut yhtyä hallituksen kantaan. Ryhmän mielestä valtion rahallista tukea ei voida myöntää suurtilojen omistajille koska he ovat verrattavissa teollisuuden ja liikkeenharjoittajiin sekä muihin yrittäjiin, joille maatila on enemmän hyödyn tavoittelua kuin välttämättömän toimeentulon hankkimista varten, ja koska valtion mahdollisuudet tällä alalla ovat niin vähäiset, ettei tällaisena aikana kaikkia tukea tarvitsevia missään tapauksessa voida auttaa. Tämä kanta esitettiin Maakiinteistöpankin toiminnan laajentamista koskevan lakiehdotuksen käsittelyssä. Mainittu pankin uudelleenjärjestely suoritettiin siinä tarkoituksessa, että sen avulla vakaannutetaan ahdinkoon joutuneiden maanomistajien velkoja. Valtion varoja sijoitettiin pankkilaitokseen 40 miljoonaa markkaa, ja sen obligatioille, joita laskettiin liikkeelle 200 miljoonan markan arvosta annettiin osittainen verovapaus ja valtion takuu sekä määrättiin pakkokurssi. Ryhmän kantaa ei lakia säädettäessä otettu huomioon.

V. 1932 syysistuntokaudella antoi hallitus eduskunnalle uuden esityksen maatalouden velkain vakaannuttamisesta Maakiinteistöpankin välityksellä. Tämän lakiehdotuksen mukaan voitiin kiinteistöjen omistajille antaa obligatioluottoa aina 90 % asti kiinteistön arvioidusta arvosta. Maakiinteistöpankille ehdotettiin myönnettäväksi oikeus pakkohuutokaupalla myydä kiinteistövelkoja ja kiinnityksen haltijoita kuulematta sekä luovuttaa pakkohuutokaupassa ostamansa tila entiselle

omistajalle eikä sitä saisi uudelleen myydä silloin maksamatta jääneiden velkojen suorittamiseen. Pakko-obligatioiden määrä korotettiin 200 miljoonasta 300 milj. markkaan ja myönnettiin näille obligatioille valtion takuu. Obligatioiden korko ehdotettiin edelleen $6\frac{1}{2}\%$. Ryhmän taholta ehdotettiin, että tämän lain mukaiset avustustoimenpiteet kohdistettaisiin pientilalainsäädännön mukaisiin tiloihin, ja kun maalaisliitto ryhtyi ankaraan agitatoriseen taisteluun koron alentamiseksi $5\frac{1}{2}$ prosenttiin, ehdotettiin ryhmämme puolesta, että korko määrattaisiin 3 prosentiksi. Maalaisliitto äänesti korkoa koskevan 3 %:n ehdotuksen ensimmäisellä kerralla eduskuntakäsittelyssä eduskunnan päätökseksi, mutta peräytyi heti sen jälkeen 6 Yi pros. kannalle, joka sitten tuli hyväksytyksi. Kun edelläkerrotut moratoriota koskevat säännökset laista poistettiin ei ryhmä vastustanut lakia.

Margariinilain käsittelyssä ei ryhmä voinut hyväksyä margariinin ja muiden samanlaatuisten rasvatuotteiden värjäyspakkoa, koska se olisi tietänyt tahallista elintarpeiden pilaamista, ja koska mitkään todelliset syyt käytännöllisessä elämässäkään eivät sellaista toimenpidettä vaatineet. Värjäyspakkoa koskevat määräykset saatiinkin mainitusta lakiehdotuksesta poistetuiksi.

Voinvientipalkkioihin nähden asettui ryhmä myöskin epäavalle kannalle. Kolmen markan suuruinen vientipalkkio voikilolta aiheuttaa valtiolle niin runsaasti menoja, ettei sellaiseen näyttänyt tällä kertaa varat riittävän. Tällainen vientipalkkio kohottaa vastaavassa määrässä voim hintaa kotimaisessa kaupassa ja vaikeuttaa vähävaraisen väestön muutenkin peräti niukkaa toimeentuloa. Lisäksi vientipalkkiot, joita pidetään dumping-luontoisena viennin edistäjänä häiritsevät kansainvälisiä markkinoita ja saattavat aiheuttaa vientimaissa vastatoimenpiteitä, jolloin palkkiojärjestelmästä voi olla maalle enemmän vahinkoa kuin hyötyä. — Laki voivientipalkkioista tuli kuitenkin hyväksytyksi hallituksen esityksen mukaisena. — Samassa yhteydessä ehdotti hallitus pantavaksi margariinille veroa 1: 50 kilolta, mutta tämä ehdotus hylättiin.

Myöskin kotimaisen viljan sekoituspakkoa jauhatuksessa koskevaan lakiehdotukseen nähden asettui ryhmä hylkäävälle kannalle, koska viljalla on jo ylen korkea tullisuoja, jonka nojalla sillä viljakaupan tultua järjestetyksi on varma menekki ilman sekoiuspakkoakin, ja koska nämä pakkotoimenpiteet haittaavat myllyteollisuuden toimintaa ja aivan tarpeettomasti nostavat jauhon hintaa. Ensimmäisen sekoituspakkoa koskevan lain äänesti ryhmä lepäämään yli vaalien. Toinen lakiehdotuskin, joka oli eräissä suhteissa ensimmäistä lievempi ehdotettiin hylättäväksi, mutta ei äänestetty enään lepäämään.

Maalaisliiton eduskuntaryhmän taholta on ajettu eduskunnassa ja erinäisten pulaliikkeiden taholta eduskunnan ulkopuolella, maatalous-

pulan helpottamista päämääränä pitäen Suomen markan arvon alentamista eli n. s. inflatiota. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei ole voinut hyväksyä tällaisia pyrkimyksiä. Tällainen pyrkimys on epäoikeudenmukainen, koska se suosii kiinteistöjen tai tavaran omistajia muiden kustannuksella. Se ei voisi myöskään pysyväisesti parantaa maatalouden kannattavuutta, mutta aiheuttaisi murrosaikana paljon sekaannusta ja häiriötä luottooloissa sekä tuottaisi vähävaraisille palkkatuloilla eläjille lisää kärsimyksiä. Suomen markan arvo on lisäksi 15 vuotta taaksepäin ja myöskin aivan viime aikoina alentunut niin paljon, että olisi suoranaista vararikkipolitiikkaa ryhtyä valtiovalan toimenpiteillä sen arvoa vieläkin alhaisemmaksi painamaan. Myöskin valtion ja muitten sellaisten laitosten ja yksityisten, joilla on paljon ulkomaan rahan määräisiä velkoja ja suorituksia, asema vaikeutuisi arvaamattomasti, kuten tähänastiset kokemukset selvästi osoittavat. Hallitus onkin välttänyt inflatoon tähtääviä toimenpiteitä, eikä eduskunnassa siis ole tässä asiassa vakavampia ristiriitaisuuksia syntyneet.

Eräänä keinona maatalouspulan ehkäisemiseksi on pidetty myöskin korkokannan alentamista. Ryhmänkin käsityksen mukaan on liian korkea korkokanta haittana tuotannon edistymiselle maataloudessa sekä kaikilla muillakin tuotannon aloilla ja on ryhmä tämän mukaisesti myötävaikuttanut koron alentamista tarkoituksiin pyrkimykseen. Epäilyä on kyllä ollut siitä, johtaisivatko lainsäädännölliset pakkotoimenpiteet tässä asiassa suotuisiin tuloksiin. Kun tässä asiassa ei ole hallituksen esityksiä eduskunnalle annettu, ei ryhmä myöskään ole joutunut määräämään lopullista kantaansa koron pakkotoimin alentamista koskevassa kysymyksessä.

Kuten aikaisempinakin vuosina, ovat ryhmän jäsenet kertomuskauden aikana tehneet lukuisia aloitteita pienviljelijäin aseman parantamiseksi ja turvaamiseksi ja ovat ne koskeneet m.m. pienviljelijäin lyhytaikaisten lainojen vakaannuttamista, laidunmaan hankkimista pakkolunastuksella pienviljelijöille ja itsenäistyneille mäkitupa-alueille, pakkomyyntiin joutuvien tilojen hankkimista valtiolle asutustarkoituksiin, puutavarayhtiöiden ja niihin verrattavaan yksityisten omistamain vuokralle annettujen tilojen itsenäistytämistä, erikoisen aitausvelvollisuuden poistamista asutustiloilta, toimenpiteitä sopivien teollisuuskasvien viljelemisen edistämiseksi, pienviljelijäin taloudellisen aseman tukemista, valtion viljamonopolin valmistelua y.m. Useimmat näistä aloitteista eivät ole johtaneet tulokseen.

Väkijuomalainsäädäntö.

Vuodesta 1919 asti oli maassamme voimassa kieltolaki, jolla väkijuomien valmistus ja myynti nautintatarkoituksiin oli kielletty. Lukui-

silla lainmuutoksilla yritettiin tehostaa kieltolain valvontaa ja voimasapitoa. Kertomuskauden aikana väkijuomalainsäädäntö kuitenkin kääntyi toisille, aivan päinvastaisille teille.

Kevätistuntokaudella 1931 antoi hallitus eduskunnalle esityksen mallasjuornain alkoholiprosentin korottamisesta 1,6 painoprosentista 2,25 painoprosenttiin, sekä valmisteveron määräämisestä uudelle vahvemmalle mallasjuomalle. Tähän esitykseen suhtautuminen herätti ryhmässä erimielisyyttä. Lopullisessa äänestyksessä päätti ryhmä 32 äänellä 11 vastaan vastustaa mallasjuomien alkoholipitoisuuden korottamista, mutta samalla päätettiin 25 äänellä 23 vastaan, että ryhmän jäsenet saavat omalla vastuullaan poiketa ryhmän päätöksestä. Hallituksen esitys tuli eduskunnassa hyväksytyksi.

Samalla istuntokaudella annettiin eduskunnalle myöskin esitykset rikoslain 43 luvun 6 §:ssä olevan juopumusrikoksia koskevan säännöksen muuttamisesta sellaiseksi kuin se oli ennen kieltolain voimaantuloa, eräiden juopumusta koskevain säännösten kumoamisesta sekä laiksi juopuneiden huollosta eräissä tapauksissa. Ryhmässä oli epäilyksiä varsinkin "hiljaisten humalaisten" käsittelyä koskevan lain soveltuvaisuudesta, mutta ei katsottu olevan syytä ryhtyä niillä toimittavaa kokeilua vastustamaan.

Kieltolain vastainen propaganda kävi tämän jälkeen yhä voimakkaammaksi. Ilmeisestikin näiden yhä kasvavien vaatimusten vaikutuksesta antoi hallitus erinäisten valmistelujen jälkeen joulukuun 2 päivänä eduskunnalle esityksen laiksi neuvoa-antavan kansanäänestyksen toimeenpanemisesta väkijuomalainsäädännön perusteiden selvittämiseksi. Lakiehdotuksen mukaan oli valtiollisissa vaaleissa äänioikeutettujen kansalaisten joulukuun 30 ja 31 päivinä toimeenpantavassa kansanäänestyksessä äänestyslippuun merkitsemällä vastattava kannattavako 1) kieltolain pysyttämistä, 2) mietojen alkoholijuomien luvallistuttamista tai 3) kieltolaista kokonaan luopumista.

Tämän johdosta päätti ryhmä, sitten kun puolueenuevosto oli tehnyt asiasta päätöksen, ettei sillä ole aihetta vastustaa puheenaolevaa äänestystä. Kansanäänestyksen toimeenpanoajaksi päätti ryhmä kuitenkin ehdottaa maaliskuun 30 ja 31 päiviä v. 1932, jotta käsiteltävänä oleva laki ja toimeenpantava äänestys ehdittäisiin kunnollisesti valmistella sekä 2:en vaihtoehdon lakiehdotuksesta poistettavaksi. Lakiehdotus tuli kuitenkin hyväksytyksi hallituksen esityksen mukaisena.

Kun puheenaoleva kansanäänestys sitten määräaikana toimitettiin, annettiin 1) vaihtoehdon eli kieltolain pysyttämisen hyväksi 217,169 ääntä, 2) vaihtoehdon eli mietojen alkoholijuomien luvallistuttamisen hyväksi 10,947 ja 3) vaihtoehdon eli kieltolain kumoamisen puolesta 546,303 ääntä. Hallitus piti väkijuomalainsäädännön perinpohjaista muuttamista nyt selvänä ja kutsui koolle ylimääräiset valtiopäivät tam-

mikuun 19 päivänä 1932 tätä asiaa koskevia lakiehdotuksia käsittelemään.

Hallituksen esitykseen väkijuomalaiksi sisältyi n.s. monopolijärjestelmä, jonka mukaan väkijuomien valmistus, maahantuonti ja kauppa keskitetään, laissa säädetyin poikkeuksin, valtion määräämävallan alaiselle osakeyhtiölle. Väkijuomia saataisiin vähittäin yhtiön myymälöissä kaupungeissa ja kauppaloissa sekä muuallakin, jos kunnanvaltuusto % enemmistöllä on antanut siihen luvan myydä muina arkipäivinä paitsi pyhäpäivän edellisenä ja jälkeisenä päivänä, pääsiäisviikolla, joulukuun 20—30 päivinä sekä huhtikuun 30 ja toukokuun 1 päivinä kello 10—15. Anniskeluoikeuksia voi yhtiö myöntää yksityisille, yhtiöille, osuuskunnille ja yhdistyksille paitsi kaupungeissa ja kauppaloissa muuallakin tärkeänä pidettäviin hotelleihin, asemille, ravintola-vaunuihin ja matkustaja-aluksiin.

Käsitellessään suhtautumistaan uuteen väkijuomalakiehdotukseen päätti ryhmä, että se voi olla mukana sitä valmisteltaessa ja tulee sen koettaa edistää raittiusmielisten näkökohtain toteuttamista. Asian käsitelyssä tuli lakiehdotukseen m.m. sellainen muutos, että väkijuomamyymälöitä ei saa erikoistapauksissakaan sijoittaa maalaiskuntien alueille. Pääkohdissaan se tuli kuitenkin hyväksytyksi hallituksen esityksen mukaan. Lakiehdotuksen hyväksymiseen tai hylkäämiseen näiden ei ryhmä määrännyt kantaansa, vaan jätti kullekin jäsenelleen vapaat kädet. Lopullisessa äänestyksessä eduskunnassa annettiin lain hyväksymisen puolesta 120 ääntä. Lain hylkäämistä äänesti 45 ja poissa oli 34 edustajaa. Sosialidemokrateista äänesti lain hyväksymistä 33, hylkäämistä 26 ja poissa oli 7 edustajaa.

Samoilta ylimääräisillä valtiopäivillä käsiteltiin myöskin väkijuomia koskevat verolait. Valmistevero väkiviinasta määrättiin 30 penniksi kilolta kultakin alkoholiprosentilta, viineistä 4 markkaa litralta kotimaisista ja 8 markkaa litralta ulkomaisista marjoista ja hedelmistä valmistettaessa sekä mallasjuomista ensimmäisessä luokassa 1 markka, toisessa luokassa 2 markkaa ja kolmannessa 3 markkaa litralta. Tuloleja määrättiin kannettavaksi ulkomailta tuotettaessa viinasta, rommista, konjakista, whiskystä ja likööreistä 20—25 markkaa litralta ja viineistä 10—35 markkaa litralta. Näiden lakiehdotusten suhteen ei ryhmä asettunut hallituksen esityksistä poikkeavalle kannalle.

Uuden väkijuomalainsäädännön tarkoituksena oli, kuten väkijuomalaissa nimenomaan sanotaan, vaikuttaa siten, että samalla kuin estetään laitonta liikettä, supistetaan väkijuomien käyttöä mahdollisimman vähiin, ehkäistään juoppoutta ja sen turmiollisia vaikutuksia.

Kokemuksia on vasta lyhyeltä ajalta, mutta ilmeisestikään eivät tulokset ole olleet tyydyttäviä varsinkaan laittoman väkijuomaliikkeen ehkäisemiseen nähden. Jo syyskuulla jätti hallitus eduskunnalle esityksen mallasjuomaveron alentamisesta I luokassa 75 penniin, toisessa

luokassa 1: 50 ja kolmannessa luokassa 2 markkaan litralta. Samoin ehdotettiin väkijuomalakiin m.m. sellaisia muutoksia, että toisen veroluokan mallasjuomaa saataisiin myydä muuallakin kuin väkijupmakau-poissa, että väkijuomia saadaan myydä muina päivinä paitsi juhlien edellisenä päivänä kello 10—17 ja pyhien edellisenä päivänä kello 14, että väkijuomamyymälöitä saataisiin sijoittaa myöskin taajaväkiin yhdyskuntiin ja mallasjuomamyymälöitä ja anniskelua suurehkoihin asutuskeskuksiin. Näitä muutoksia piti hallitus tarpeellisina etupäässä laittoman väkijuomaliikkeen ehkäisemisen kannalta.

Ryhmä asettui mallasjuomaveron alentamiseen nähden hylkääväle kannalle muuten paitsi I luokan mallasjuomaan nähden. Ryhmän kanta tuli eduskunnan päätökseksi. Väkijuomalain muutoksiin nähden, mikäli ne tarkoittivat alkoholijuomain myynnin helpottamista, asettui ryhmä kokonaan kielteiselle kannalle. Eduskunta hyväksyi kuitenkin n. s. kuivien päivien poistamisen, joten hallituksen esitys väkijuomalain 33 §:ään nähden tuli hyväksytyksi. Muissa kohdin hyväksyttiin lakiehdotus sos.-dem. ryhmän kannan mukaisesti.

Sosiaalinen lainsäädäntö.

Kuten jo tämän kertomuksen alussa viitattiin, on kaikki vähäväki-ten asemaa ja toimeentuloa turvaava uudistuslainsäädäntö, pula-ajan ja vallitsevan taantumuksellisen ajan hengen vaikutuksesta ollut viime vuosina kokonaan seisauksissa. Sosiaalisen lainsäädännön alalla ei ole kertomuskaudella saatu aikaan mitään uudistuksia. Sen sijaan on ollut vireillä yrityksiä voimassaolevien lakien huonontamiseksi, mutta on pahimmat yritykset toistaiseksi saatu ehkäistyksi. Sosialidemokraattisen ryhmän taholta on kyllä tehty m. m. lakialoite sairausvakuutus-laiksi sekä toivomusalotteet työttömyysvakuutuslain aikaansaamisesta ja eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äi-deille, mutta nämä aloitteet eivät ole johtaneet tulokseen.

Sen sijaan antoi hallitus esityksen työttömyyskassalain muuttami-sesta m.m. siten, että valtion avustusta ei annettaisi sellaisille työttö-myyskassoille, jotka toimivat työväen ammatillisen järjestön tai liiton yhteydessä. Koska kokemus on osoittanut, että työttömyyskassat eivät voi menestyä irrallisina, ja lainmuutos siis merkitsisi työttömyys-kassatoiminnan lopettamista, on ryhmä päättävästi vastustanut tähän suuntaan käypää lainmuutosta. Lakiehdotus äänestettiin eräiden ruot-salaiseen vasemmistoon lukeutuvien edustajain avulla lepäämään yli vaalien. NiinMkään antoi Svinhufvudin hallituksen sosialiministeri Tuomikoski eduskunnalle esityksen työväen tapaturmavakuutuslain muuttamisesta. Tämäkin lakiehdotus sisälsi ilmeisiä huononnuksia ny-kyiseen lakiin. Muutokset eivät oikeastaan tyydyttäneet ketään ja laki-ehdotus tuli v. 1932 valtiopäivillä hylätyksi.

Lapualaiskauden poikkeuslakeihin on myöskin luettava laki työrauhan turvaamisesta eli n.s. työmaaterrorilaks, joka käsiteltiin v. 1930 toisilla valtiopäivillä ja joka tarkoittaa suojeluskuntalaisten ja muiden työväenliikkeelle vihamielisten henkilöiden boikottamisen estämistä työmailla ankarilla rangaistuksilla. Tähän lakiin sisältyy lainsäädännölle aivan vieraita periaatteita. Ryhmä vastusti lakia kaikin voimin, muita porvarilliset edustajat olivat asiassa yksimielisiä eikä lakiehdotusta saatu edes lepäämään. Käytännössä sillä ei liene ollut mitään merkitystä.

Köyhäinhoitolain 5 §:ään tehtiin v. 1932 valtiopäivillä eräs huonnonus. Suomen lain mukaan on ikivanhoista ajoista saakka työnantaja ollut velvollinen, jos työläinen on 20 vuorta samassa paikassa tai samalla työnantajalla työskennellyt ja sillä ajalla tullut vanhuuden heikoksi tai kivuloiseksi, antamaan työläiselle voimainsa mukaista työtä vastaan elatuksen kuolinpäivään asti Tämä säännös muutettiin sellaiseksi, että työnantajalla on mainittu velvollisuus ainoastaan silloin, jos työläinen ei voi saada elatusta omista tai vaimonsa varoista tai lapsiltaan. Ryhmä äänesti lain hylkäämisen ja yli vaalien jättämisen puolesta, mutta ei saanut lain lopullista hyväksymistä estettyä.

Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttamista varten perustettuun rahastoon on eräinä aikaisempina vuosina siirretty huomattavia rahamääriä. Viimeisinä vuosina on nämäkin siirrot, valtion raha-asioiden kiristymisen vuoksi lakkautettu, joten tämänkin erittäin tärkeän uudistuksen toteuttaminen siirtynee epämääräiseen tulevaisuuteen.

Budjettipula ja valtion menojen supistukset.

Lamakauden vaikutus on ulottunut sangen tuntuvasti myöskin valtion talouteen. Vuonna 1931 alkoivat valtion tulot nopeasti ehtyä. Välillisten ja välittömien verojen tuotto pieneni, samoin tulot valtion metsistä ja liiketoiminnasta. Kun uusia tulolähteitä ei ollut käytettävissä, täytyi valtion menoja ehdottomasti supistaa. Hallituksen esityksessä vuoden 1932 tulo- ja menoarvioksi oli suunniteltu menojen vähennyksiä 579 miljoonaa markkaa. Supistuksien määrästä ei saatanut olla huomattavampaa erimielisyyttä, mutta sen sijaan ei sos.-dem. ryhmä saattanut hyväksyä hallituksen suunnitelmaa vähennysten jakamisesta eri menoryhmien kesken. Opetusmenoista oli ehdotettu vähennettäväksi 101,697,000 markkaa, josta noin 60 miljoonaa markkaa tuli kansakoululaitoksen osalle. Kun tämä suunnitelma edellytti m.m. jatko-opetuksen keskeyttämistä maalaiskansakouluissa ja supistetun kansakoulumuodon yleisempää käytäntöön saattamista, asettui ryhmä vastustamaan näin pitkälle menevää kansanopetustoiminnan supistamista. Myöskin sen lainmuutoksen, jolla vapaat oppi-

kirjat ja koulutarpeet annetaan ilmaiseksi ainoastaan varattomille oppilaille, katsottiin liiksi vaikeuttavan kansakoulun työskentelyä. Ryhmän taholta esitetystä muistutuksista ja vastustuksesta huolimatta hyväksyttiin supistukset opetusmenoihin pääkohdissaan hallituksen esityksen mukaisina, muuten paitsi että esitys supistetun koulun yleistämisestä äänestettiin lepäämään yli vaalien.

Vuoden 1933 tulo- ja menoarviossa vähennettiin opetusmenoja edelleen noin 10 milj. markalla. Tällöin myöskin hyväksyttiin vastoin ryhmämme esittämää kantaa laki valtioavun vähentämisestä kansankirjastoilta. Opetusministeriön menoarviota käsiteltäessä joutui myöskin arvosteltavaksi opetusministeriön päätös raha-arpajaisten voittovaroista urheilujärjestöille jaettavan avustuksen saannin ehdoista. Tämän mukaan ei avustusta anneta sellaisille järjestöille, jotka eivät anna jäsenilleen lupaa edustaa Suomea olympialaisissa kisoissa ja n.s. maaotteluissa. Päätökseen sisältyvä ehto oli tähdätty Työväen Urheiluliittoa vastaan ja johtikin sitten avustuksen kieltoon mainitulta liitolta. Kun tämä päätös oli mielivaltainen ja eduskunnan aikaisemman päätöksen kanssa ristiriidassa, ehdotettiin tulo- ja menoarvion perusteluissa lausuttavaksi, että "Eduskunnan mielestä ei ole syytä raha-arpajaisten voittovaroista avustuksia maan urheilujärjestöille jaettaessa asettaa niiden saamiseksi sellaisia ehtoja, jotka koskevat urheilujärjestöjen tai niiden jäsenistön velvollisuutta osallistua määrättyllä tavalla ulkomaiseen kilpailutoimintaan, ja jotka ehdot saattaisivat vaikeuttaa urheilujärjestöjen suhteita muiden maiden vastaavanlaisiin urheilujärjestöihin. Tämän mukaisesti olisi eduskunnan mielestä myöskin Työväen Urheiluliitto otettava huomioon mainittuja avustuksia jaettaessa." Tästä asiasta käytiin tiukka keskustelu. Mainittu ehdotus tuli kuitenkin hyväksytyksi.

P u o l u s t u s m e n o i s t a tehtävät supistukset oli merkitty vuodeksi 1932 73 miljoonaksi markaksi. Todellista säästöä oli kuitenkin vaan noin 44 miljoonaa markkaa ja suurimmalta osalta oli se saatu aikaan miehistön päivärahoja pienentämällä sekä muonituksesta ja vaatetuksesta. Muu säästö aiheutui eräiden puolustuslaitoksen töiden siirtämisestä toistaiseksi, m.m. varatyömäärärahoilla suoritettavaksi. Suojeluskunnan määrärahoja ei vuodeksi 1932 ollenkaan alennettu. Vuodeksi 1933 oli puolustusmenot laskettu jotenkin täsmälleen yhtä suuriksi kuin edellisenäkin vuonna eli varsinaiset menot 445 miljoonaksi markaksi ja perushankinnat 100 miljoonaksi markaksi. Suojeluskuntain määrärahoja esitettiin teroitettavaksi. Tämä kanta ei sosialidemokraatteja tyydyttänyt. Vallitsevan erikoisen vaikean ajan ja myöskin paraillaan käynnissä olevan kansainvälisen varustustensupistamistoiminnan vuoksi olisi juuri nyt ollut sovelias aika puolustusmenojen huomattavalle vähentämiselle. Vuodeksi 1932 ehdotettiin puolustusmenoja vähennettäväksi hallituksen ehdottamasta määrästä 53 miljoonaa mark-

kaa ja vuodeksi 1933 66,6 miljoonaa markkaa. Suojeluskuntain osalta olisi vähennys ollut kumpaisenakin vuonna noin 26 miljoonaa markkaa. Tämä kanta ei saanut porvarillisten edustajain taholta lainkaan kannatusta, joten mainitut ehdotukset tulivat hyljättyiksi.

Suurin vähennys 116,7 miljoonaa markkaa tapahtui kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön pääluokassa ja aiheutui se pääasiallisesti siitä, että työ- ja hankintamäärärahoja osittain alentuneiden hintojen ja työpalkkojen vuoksi, osittain säästäväisyyssyistä suuressa määrin supistettiin. Ryhmän taholta ehdotettiin juuri tämän pääluokan kohdalla, kuten aikaisemmin on kerrottu huomattavia lisäyksiä m.m. varatyömäärärahoihin, mutta niitä ei saatu hyväksytyksi. Lähinnä suurin vähennys 111,5 miljoonaa markkaa tehtiin maatalousministeriön kohdalla ja aiheutui se pääasiallisesti asutusudisraivaus- ja erinäisten avustusmäärärahojen huomattavasta supistamisesta, mikä kävi päinsä sen kautta, että aikaisemmin varattuja määrärahoja oli melkoisesti käyttämättä. Vuodeksi 1933 lisäytyi maatalousministeriön menoarvio taas 31,5 miljoonalla markalla. Lisäyksen aiheuttivat voivientipalkkiot, joita ryhmä oli vastustanut ja J miljoonan markan, lisäys asutusmäärärahoihin.

Muiden pääluokkien kohdalla ei ole katsottu olevan aihetta poiketa hallituksen esityksistä, vaikka esim. siirtoja vanhuus- ja työttömyysrahastoon ja omakotirahastoon pidettiin erittäin tärkeänä. Niin'ikään yhdyttiin hallituksen esitykseen viran- ja toimenhaltijoiden palkkojen väliaikaisesta alentamisesta.

Tullipolitiikka.

Viime vuosina vallinnut ankara taloudellinen ahdinko ja kansainvälisen talouspolitiikan yhtenäisyyden puute ovat myöskin johtaneet suuriin vaikeuksiin ja nurinkurisuuksiin kansainvälisen tavaravaihdon alalla. Huolimatta m.m. kansainliitossa lausutuista toivomuksista tullimuurien alentamiseksi ovat kaikki maat korottaneet tulleja, useat maat julistaneet tuontikieltoja ja ottaneet käytäntöön lisenssi- ja kontingenttijärjestelmiä tai säättäneet palkkioita maasta vietäville tavaroille saadakseen oman maansa tuotannon turvatuksi ja liioille tavaroilleen menekkiä vieraisissa maissa. Tällaiset toimenpiteet aiheuttavat luonnollisesti vastatoimenpiteitä niissä maissa, jotka katsovat etujaan loukatun, ja sillä tavoin pulaa kärsivät valtiot itse rakentavat vahvoja esteitä normaalitilan palautumiselle maailman taloudessa.

Suomi on ollut myöskin huomattavalla tavalla mukana tätä järjestelmää luomassa ja toteuttamassa, vaikkei äärimmäisiin toimenpiteisiin vielä olekaan ryhdytty. Erikoisesti on tulleja pidetty korkealla. Niinpä vuonna 1930, jolloin tulo- ja menoarvion tasapainoon saattaminen en-

simaisen kerran tuotti huomattavampia vaikeuksia, korotettiin rukiin tulli 75 pennistä 1: 25:een, vehnäjauhojen tulli 1: 50:stä 2: 10:een, vehnäryynien 1: 25:stä 2: 10:een, kahvin 8 markasta 12 markkaan, raakasokerin 2: 75:stä 3: 80:een sekä puhdistetun sokerin tulli 4: 30:een. Lisäksi korotettiin tulleja useille vähemmän käytetyille tavaroille. Seläisten tullinkorotusten laskettiin tuottavan valtiolle lisätuloja 320 miljoonaa markkaa. Kun tullit silloin nostettiin huippumääriin, on kahdena viimeisenä vuotena täytynyt tyytyä erinäisten pienempien artikkelien tullin korotuksiin, joiden rahallinen merkitys ei ole suuri, mutta joilla kuitenkin on vaikutusta kauppavaihdossa.

Sosiaalidemokraattinen ryhmä on puolueohjelman mukaisesti vastustanut tullin korotuksia ja yrittänyt joka vuosi saada erinäisten vähävaraisille tärkeiden kulutustavaraain tulleihin alennusta, mutta ei ole näissä yrityksissään onnistunut. Ryhmän taistelua tullien alentamiseksi on luonnollisesti vaikeuttanut kansainvälisen tulli- ja kauppapolitiikan yleinen suunta, josta ylempänä on mainittu.

Rikollisuuden vastustaminen.

Tunnettua on, että rikollisuus Suomessa on muihin sivistysmaihin verrattuna erittäin suuri. Varsinkin ihmisen henkeen ja ruumiilliseen koskemattomuuteen kohdistuvat väkivaltarikokset ovat maailmansodan jälkeen kasvaneet arveluttavassa määrässä. Tästä on johtunut ylen suuri vankien luku ja tilaantaus rangaistuslaitoksissa, mikä aiheuttaa monenlaisia vaikeuksia oikeus- ja vankeinhoidon alalla sekä myöskin lisämenoja valtiolle. Rikollisuuden vastustamistarkoituksessa on hallitus antanut eduskunnalle kymmenkunta lakiehdotusta, jotka tarkoittavat rikosten ennakolta ehkäisemistä, rangaistusten tehostamista sekä rikosten oikeuskäsittelyn ja rangaistusten täytäntöönpanon jouduttamista. Ollen täysin tietoinen siitä, että rikollisuutta ei voida ehkäistä rangaistuksia tehostamalla ja oikeudenhoitoa järjestämällä, vaan ennenkaikkea kansalaisten taloudellista asemaa vakaannuttamalla, sivistystä ja lainkunnioitusta kohottamalla sekä yhteiskuntarauhan ja järjestyksen palauttamisella, on ryhmä kuitenkin ylipäättään hyväksynyt puheenaolevat lakiehdotukset, mikäli ne eivät ole loukanneet humaanista oikeuskäsitystä tai näyttäneet muissa suhteissa arveluttavilta. Lakiehdotuksen rangaistusten koventamisesta, johon sisältyi vesileipärangaistuksen uudelleen käytäntöönottaminen, ehdotti ryhmä aikaisemman kantansa mukaisesti hylättäväksi, mutta ei saanut ehdotukselleen riittävää kannatusta, joten vesileipärangaistus pienempien rangaistusten sovittamisessa tuli hyväksytyksi.

Asevelvollisten palvelusaika ja suojeluskunnat.

Ryhmän ponnistelut asevelvollisten palvelusajan lyhentämiseksi ja suojeluskuntalaitoksen lakkauttamiseksi tai sen luokkaluonteen pois-tamiseksi eivät ole johtaneet tulokseen. Vuoden 1927 valtiopäivillä hyväksyi eduskunta sosialidemokraattien tekemän aloitteen johdosta toivomuksen, että vuoden 1930 alusta lukien asevelvollisten palvelusaikaa nykyisestäään lyhennettäisiin. Tähän vedoten hallitus antoi 1931 vuoden valtiopäiville esityksen uudeksi asevelvollisuuslaiksi ja laiksi sen voimaantulon ajankohdasta. Lakiehdotuksen tärkeimpänä muutoksena oli siirtyminen yksikkö- eli kaaderijärjestelmästä osittaiseen aluejärjestelmään. Asevelvollisten palvelusaikaan nähden sisältyi siihen sellainen muutos, että kaikkien asevelvollisten vakinainen palvelusaika määrätään 350 päiväksi ja reserviharjoituksen aika 40 päiväksi. Tämä merkitsee erikoisajelajeissa palveleville palvelusajan lyhennystä, mutta muille 1 kuukauden pidennystä. Tämän lisäksi edellytti lain hyväksyminen lukuisien uusien virkojen perustamista ja kasarmi-, virasto- ja varastorakennusten rakentamista. Kun hallituksen esitys siis ei missään suhteessa vastannut eduskunnan lausumaa toivomusta eikä näyttänyt muutakaan etua tuottavan, ja kun sen sisältöön ei asian käsitelyssä saatu tähän suuntaan käyviä muutoksia aikaan, päätti ryhmä ehdottaa lakiehdotuksen hylättäväksi. Porvarillisten edustajain äänillä tuli lakiehdotus kuitenkin hyväksytyksi.

Ryhmän taholta jätettiin vuoden 1930 valtiopäiville lakialoite sellaisten asevelvollisten, joita omantunnon syyt estävät asepalvelusta suorittamasta, käyttämisestä siviilityössä. Samasta asiasta jätettiin myöskin vuoden 1931 valtiopäiville hallituksen esitys, jonka pohjalla eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen asiassa. Ryhmän taholta tehty toivomusaloite suojeluskuntalaitoksen muodostamisesta armeijan reserviksi ei ole saanut eduskunnan enemmistön taholta lainkaan kannatusta.

Valtion teollisuuslaitokset.

Eräiden oikeistopuolueisiin kuuluvain työnantajapiirien taholta on jatkuvasti ahdisteltu valtion tuotannollista toimintaa väittäen sen olevan valtion tehtäviin soveltumatonta, kannattamatonta valtiota raskauttavaa sekä yksityisyritteliäisyyttä herpaannuttavaa. Varsinkin valtion puunjalostuslaitokset näyttävät olevan puuteollisuuden harjoittajille kovin epämieluiset ilmeisestikin senvuoksi, että valtio voi niiden avulla vakavammin määrätä, mihin hintaan valtion metsistä raakapuuta myydään. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmäkin on myöntänyt, että teollisuuslaitosten hoito valtion välittömässä hallinnassa kiinteästi tulo- ja menoarvioon sidottuna on ollut kankeaa ja haitannut niiden

menestystä. Tämän vuoksi on ryhmä myötävaikuttanut n.s. nettobudjettijärjestelmän käytäntöönottamiseen valtion teollisuuslaitoksissa. Tämän järjestelmän mukaan ainoastaan teollisuuslaitosten arvioitu puhdas voitto tai tappio merkitään valtion tulo- ja menoarvioon, mutta laitosten tulot ja menot ovat niiden hallintojen vapaasti määrättävissä. Nettobudjettijärjestelmä astui voimaan vuoden 1931 alusta. Tämä ei kuitenkaan tyydyttänyt vallitsevia pyrkimyksiä valtion teollisuuslaitosten irrottamiseksi eduskunnan vaikutuspiiristä. Vuoden 1931 valtiopäiville antoi hallitus esityksen laiksi Outokummun kaivoksen, valtion rikkihappo- ja superfosfaattitehtaiden, valtion puunjalostuslaitosten ja Imatran voimalaitoksen luovuttamisesta osakeyhtiöille, jossa valtiolla tulisi olla vähintään 55 % osakemäärästä. Hallitus ajoi tämän lakiehdotuksen hyväksymistä erittäin voimakkaasti, väittäen sen välttämättömäksi m.m. senvuoksi, että valtion tulo- ja menoarviota ei saada tasapainoon, ellei käytettäväksi saada teollisuuslaitoksista laskettua 70 miljoonaa markkaa. Ryhmän mielestä ei valtion omaisuutta voitu luovuttaa sellaisille sekayhtiöille, joissa valtion valta olisi rajoitettu m .m. yhtiöjärjestyksen muuttamiseen nähden, jolloin yksityiset intressit voisivat helposti päästä vallitseviksi, ja koko laitoksissa työskentelevän työväen asema siitä huononisi. Osa ryhmän jäseniä olisi kuitenkin ollut taipuvainen luovuttamaan Imatran voimalaitoksen ja valtion rikkihappo- ja superfosfaattitehtaat osakeyhtiölle. Kun lakiehdotukseen ei saatu haluttuja muutoksia äänestettiin lakiehdotus lepäämään yli vaalien. Hallitus antoi kuitenkin heti asiassa uuden esityksen, johon oli tehty se muutos, että valtiolla tuli olla 75 % osakemäärästä, mikä takaa valtiolle ehdottoman määräämisvallan yhtiössä sekä eräitä muita parannuksia, ja vaati sen hyväksymistä uhkaamalla erota. Ryhmän enemmistö äänesti nytkin lakiehdotuksen hylkäämistä, mutta ei katsonut voivansa ryhtyä tämän asian yhteydessä yli vaalien äänestämällä aiheuttamaan hallituspulaa tai eduskunnan hajoittamista.

Ryhmän sisäisiä asioita.

Ryhmän puheenjohtajina ovat toimineet v. 1930 ensimäisten valtiopäivien ajan j. F. Aalto ja K. Myllymäki, sen jälkeen Väinö Tanner ja M. Pekkala, sihteerinä A. Valta koko kertomuskauden ja E. Jokinen v. 1930—31, sen jälkeen A. Kuusisto, sekä taloudenhoitajana A. Aalto. Valmistavan valiokunnan ovat muodostaneet ryhmän virkailijat, 3 ryhmän valitsemaa jäsentä sekä kunkin valiokuntaryhmän edustajat.

Ajan kriittisissä oloissa on ryhmä pitänyt tärkeänä asiallisen ja kaikissa kohdissa huolellisesti harkitun menettelytavan noudattamista, pyrkien sillä tavoin kohottamaan eduskunnan arvovaltaa. Tästä on

johtunut, että edustajain aloteoikeutta on käytetty vähemmän kuin ennen rajoittuen pääasiallisesti sellaisiin aloitteisiin joilla on ollut käytännöllisiä mahdollisuuksia tulla toteutetuiksi tai jotka ovat tarpeellisia ryhmän kannan esillesaattamiseksi ajankohtaisissa kysymyksissä. Liiallista keskustelun jatkumista täysi-istunnoissa on pyritty välttämään ja ryhmän kannan esittäjät tärkeimmissä asioissa on ennakolta määrätty.

Aihetta henkilökohtaisiin kurinpitotoimenpiteisiin ryhmän jäsenten suhteen ei ole ilmaantunut. Ryhmän päätöksellä on teroitettu mieliin ryhmän jäsenten velvollisuutta määräaikoina saapua ryhmän ja valiokuntien kokouksiin sekä täysi-istunnoniin sekä niissä loppuun asti pysymistä. Vielä toisenkin kerran oli ryhmällä aihetta huomauttaa jäsenilleen, että edustajat eivät saa poistua täysi-istunnoista ennen istunnon päättymistä. Edelleen on pidetty voimassa määräystä, että ryhmän jäsenet eivät saa pyytää lomaa ilman ryhmän suostumusta paitsi äkillisissä sairaustapauksissa. Tätä määräystä on noudatettu, ja tärkeimpien asioiden esillä ollessa on lomanpyynnöt evätyt.

Ryhmän kokouksia on pidetty säännöllisesti kerran viikossa ja tarpeen vaatiessa useammin. Valmistava valiokunta on kokoontunut ennen ryhmän kokousta ja aiheen esiintyessä muulloinkin.

Kertomuskauden aikana on ryhmän keskuudessa sattunut neljä kuolemantapausta. **H i l d a S e p p ä l ä** kuoli maaliskuun 31 päivänä 1932. Vainaja oli eduskunnan jäsenenä vuodesta 1919 asti ja oli toimeliaana ja edustavana puoluetoverina tunnettu kautta Suomen ja maan rajojen ulkopuolellakin. **T a a v e t t i N u u t i n e n**, Kuopiosta, kuoli keuhkotautiin marraskuun 28 päivänä 1932. Hän tuli eduskuntaan vuoden 1930 vaaleissa ja oli paikallisessa puoluetoiminnassa erittäin ansioitunut ja edustajatoimensa tunnollisesti täyttänyt toveri. **E m a n u e l A r o m a** kuoli kotonaan Paneliassa tammik. 14 päivänä 1933. Hänet valittiin jo ensimmäiseen yksikamariseen eduskuntaan ja oli hän siitä lähtien paria väliaikaa lukuunottamatta eduskunnan jäsenenä. Vainaja oli vaatimaton, mutta rehti ja tunnollinen toveri niin eduskuntatyössä kuin puoluetoiminnan vainiollakin. **J u l i u s A i l i o** kuoli 4 päivänä maaliskuuta 1933. Eduskuntaan hänet valittiin ensimmäisen kerran v. 1919 ja toistamiseen v. 1924, josta lähtien hän olikin keskeytymättömästi kuolemaansa asti "punaisen Hämeen" työväestön edustajana eduskunnassa. Ailion kuoleman kautta menetti eduskuntaryhmä erään työteliäimmistä ja parhaimmista jäsenistään. Nämä riveistä poistumiset ovat merkinneet suurta tappiota ryhmän toiminnalle ja ovat jättäneet tuntuvia aukkoja puolueemme riveihin.